

igitur quæ sit illa voluntas divina, ratione cuius detur electis perseverantiæ donum; non est enim sola voluntas dandi aliquam primam vocationem congruam, quia nulla est ex qua necessario vel infallibiliter sequatur perseverantiæ donum, ut per se constat. Neque sola voluntas dandi ipsummet donum perseverantiæ, seu omnia prævenientia et concomitantia auxilia specialia, in quibus donum perseverantiæ consistit; quia hoc nihil aliud esset quam dicere, ex voluntate absoluta, qua voluit Deus ut isti perseverent, sequi perseverantiæ donum; hoc autem et supponit priorem dilectionem et discretionem, ut Augustinus significat; et eandem habet rationem; nam ipsum perseverare aliquid distinctum est ab omnibus illis auxiliis, estque effectus eorum per liberam voluntatem exequendus; hunc ergo prædefinit Deus et ratione illius dat illa auxilia, tanquam media propter finem efficaciter intentum. Ergo idem dicendum est de electione ad gloriam. Nam Deus nemini vult perseverantiam, nisi propter gloriam; ergo si voluntas dandi perseverantiæ donum antecedit omnia prævisa merita, multo magis voluntas efficax dandi gloriam etiam antecedit; hæc autem est electio, de qua agimus.

12. Atque hinc sumi potest argumentum aliud in doctrina divi Augustini; nam sæpissime docet vocationem congruam dari ex speciali benevolentia Dei, quam appellat propositum gratiæ Dei; et ideo etiam appellat vocationem illam secundum propositum, ut c. 14 visum est, ubi ostendimus illud propositum significare aliquam voluntatem Dei efficacem, ex qua infallibiliter sequitur justificatio et glorificatio ejus circa quem Deus tale propositum habuit; hæc autem voluntas non potest esse alia, nisi voluntas efficax ipsius finis, quæ est voluntas dandi gloriam; nam sola hæc voluntas virtute includit omnia media, ita congrua, ut per ea infallibiliter comparatur finis. Et hoc recte confirmant verba Augustini paulo ante citata, ex libr. de Corrept. et grat., capit. 14: *Volenti salvum facere, nullum humanum resistit arbitrium*: hæc ergo voluntas est propositum illud gratiæ a quo omnis congrua vocatio et efficax gratia manat: illa autem voluntas Dei efficax est; nam inefficaci voluntati humanum resistit arbitrium. Denique illa voluntas salvandi est sine dubio voluntas dandi regnum cælorum, ubi salus est perfecta, segura et æterna, de qua Paulus locutus est, cum dixit: *Deus vult omnes homi-*

nes salvos fieri, 1 ad Timoth. 2. Quæ verba ibidem Augustinus de voluntate efficaci exponit, et de solis prædestinatis, inter quos sunt omnia hominum genera, id est, ex omni statu, natione, etc., in qua expositione nunc non immoror; illud tantum sumo ex mente Augustini, voluntatem efficacem salvandi prædestinatum, et esse electionem efficacem ad gloriam, et esse radicem omnium honorum et gratiarum efficacium, quæ sic electo conferuntur; quam proinde necesse est antecessisse præscientiam omnium meritorum; hæc autem voluntatem electionem gratuitam appellamus. De qua recte intelligitur quod scribit Augustinus, libro de Gratia et libero arbit., c. 8: *Eligentium hominum meritum nullum esset, nisi eos eligentis gratia Dei præveniret; quia electi sunt, elegerunt; non quia elegerunt, electi sunt*. Item quod ait, de Prædest., cap. 17: *Intelligamus vocationem quam fiunt electi, non qui eliguntur quia crediderunt, sed qui eliguntur ut credant*. De qua electione ad fidem possunt eadem argumenta fieri, quia etiam credere est actus liber. Ac denique in toto eo capite ita excludit merita prævisa ad electionem, sicut ad prædestinationem, dicens non præscisse Deum, qui futuri essent sancti, et ideo eos elegisse: quia Apostolus non dicit: *Elegit nos Deus*, quia futuri eramus sancti: sed, *ut essemus sancti et immaculati in conspectu ejus in charitate*, quæ sine dubio est electio ad gloriam, vel saltem illam includit, et ordine intentionis supponit. Quod etiam egregie confirmat celebris ille locus August. sæpe in superioribus tractatus, lib. de Dono persever., c. 14, ubi de Tyrriis et Sidoniis ait: *Quoniam ut crederent, non erat eis datum*, scilicet efficaci proposito voluntatis Dei, *ideo unde crederent est negatum*, id est, congruum auxilium. Et postea subdit multis negari hoc auxilium, quia: *Dei altiori iudicio a perditionis massa non sunt gratiæ prædestinatione discreti*. Similia sunt infinita loca apud Augustinum, quæ longum esset referre. Legatur de Præd. et gratia, præsertim c. 7 et 9, de Don. persever. c. 8, l. 5 cont. Julian., c. 3, l. 3 Hypognost., præsertim a fine, et l. 6, parum a principio.

Electio ante merita non est tantum virtualis, sed formalis.

13. Sed dicit fortasse aliquis, verum quidem esse voluntatem salvandi prædestinatum antecedere aliquo modo præscientiam absolutam meritorum, tamen illam non esse vo-

luntatem prædefinitivam gloriæ, vel salutis in se, vel formaliter; sed tantum in alio, seu virtualiter, id est, in vocatione congrua. Itaque, quia Deus vult homini dare congruam vocationem ad fidem, virtute vult dare fidem; et idem est proportionaliter de charitate, gratia et gloria. Sed hoc nec consonat verbis Augustini, nec rationi. Augustinus enim expresse ponit electionem ad regnum cælorum, voluntatem efficacem salvandi, et electionem ut credant. Atque hinc formatur ratio; nam voluntas finis, in eo præsertim qui perfecte operatur, non est virtualis, sed expressa ac formalis; sed, cum Deus dat vocationem congruam ut homo credat, ipsa fides est finis talis vocationis; et similiter justificatio est finis vocationis congruæ ad pœnitentiam, et glorificatio est finis auxilii congrui ad perseverandum; ergo voluntas talis finis non est virtualis tantum, sed formalissima et expressa, et secundum rationem est prior; ergo multo magis antecedit præscientiam meritorum, quam voluntas dandi vocationem congruam.

14. *Electio hæc absoluta est.* — Dices, etiamsi formalis intentio finis secundum rationem antecedit, non tamen oportere illam ut sic esse efficacem, sed tantum conditionatam, et dependentem, quoad suum effectum, a libero arbitrio cooperaturo gratiæ Dei. Quod in hunc modum declarari potest; nam cum Deus, intendens finem et eligens media, non egeat discursu aliquo vel inquisitione mediæ, sed simul intendit finem et postea eligit media, et dependenter ab illis. Sic ergo in præsentem vult quidem dare gloriam prædestinato, non tamen absolute, sed per talia media, scilicet per merita et actiones liberas cum divina gratia, et non sine illis; et ita illa voluntas non est absoluta, sed conditionata. Sed hæc objectio sententiam nostram maxime confirmat et declarat. Nam imprimis, quod illa voluntas efficax sit, probatum est ex Augustino, quia illi voluntati nullus resistit. Probari etiam potest ex illo Matth. 24: *Ita ut in errorem inducantur, si fieri potest, etiam electi*. Quæ est exaggeratio ad declarandam acerbiter persecutionis, cum fieri non possit ut electi deficient. Quod autem hoc non sit tantum ratione præscientiæ, sed ex vi ipsius electionis, declarant illa verba: *Nisi breviati essent dies illi, non feret salva omnis caro, sed propter electos breviabuntur dies illi*. Hinc enim constat hanc electionem talem

esse, ul ratione illius removeantur ab electis impedimenta salutis, et provideantur media, quibus *certissime liberentur*, ut Augustinus loquitur (De Dono persever., c. 14); est ergo illa electio efficax, non tantum ut versatur circa media, sed etiam ut versatur circa finem, cum sit fons et ratio talium mediæ, ut satis declarat illa particula, *propter electos*. Ex quo etiam sumitur optima ratio, nam intentio finis est proportionata electioni mediæ; et e converso, media manifestant qualis fuerit intentio finis; ergo, si Deus, ex peculiari benevolentia et providentia, procurat huic homini media congrua et infallibilia quibus finem assequatur, signum est efficaciter intendere talem finem, et longe aliter velle salutem et gloriam tali homini quam alii, cui talia media specialiter non confert.

15. Denique libenter amplector quod in objectione dicitur, Deum simul et simplicissimo actu secundum rem intendere finem per talia media; nam hinc necessario concluditur Deum, ante præscientiam absolutam futurorum meritorum, velle prædestinato totum hoc, et gloriam, et merita, et gloriam per merita, et merita propter gloriam; et similiter totum hoc, et fidem, et vocationem congruam, et illam per hanc, et hanc propter illam; ergo sicut per illam voluntatem eligit Deus hominem ad vocationem congruam, vel ad merita, ita etiam ad fidem et ad gloriam, et per voluntatem tam prædefinit finem quam medium. Nec vere ac proprie dici potest illa voluntas finis conditionata, quia licet in effectu, et executione pendeat finis a medio et non sit aliter intentus, tamen illamet conditio est absolute volita per illum eundem actum; et ideo totum illud objectum, et quidquid in illo est, absolute et efficaciter est volitum. Sicut qui habet voluntatem ædificandi integram domum, vult quidem tectum dependenter a fundamento, non tamen dicitur solum conditionate vel inefficaciter velle ædificare tectum, id est, sub hac conditione: Si positum fuerit fundamentum; quia hæc ipsa conditio in illa voluntate absolute et efficaciter inclusa est; et ita totum objectum est absolute et efficaciter volitum; ita ergo est in prædicta voluntate divina. Adeo ut, quamvis nos ratione distinguamus (quod facere possumus) illam simplicissimam Dei voluntatem, ut terminatur ad fidem, verbi gratia, et ad vocationem congruam, ad illam ut ad finem, ad hanc ut ad medium, et illam ut sic præcise conceptam intelligamus

ut priorem, nihilominus illa prior voluntas, ut sic, etiam concipitur ut absoluta et effica, quia talis est ut ex vi illius necesse sit Deum dare vocationem congruam. Et idem est de voluntate dandi gloriam, si præscindatur a voluntate dandi merita, quia virtute saltem includit illam, quia non terminatur ad gloriam utcumque, sed sub ratione coronæ et bravii.

16. Atque ex his omnibus sententia proposita, non solum Augustini auctoritate, sed etiam multis conjecturis et rationibus comprobata est; quia, licet ex parte hominis illa electio non sit simpliciter necessaria ut salvari possit, et fortasse etiam ex parte Dei, et de potentia absoluta talis modus electionis non fuerit necessarius, ut aliqui homines salvarentur, tamen, supposito modo providentiæ supernaturalis, quem Deum habere credimus cum electis, ex illo colligimus, eos, ante prævisa merita, sua gratuita voluntate elegisse non tantum ad unum vel aliud beneficium gratiæ, seu vocationis congruæ, sed ad totam seriem mediorum, quibus infallibiliter perducuntur ad regnum, et consequenter etiam illos ad finem ipsum seu gloriam prælegisse. Et potest in hunc modum alia ratio formari; nam si prædestinati eliguntur ad gloriam ob merita prævisa, vel hoc est propter unum vel alium actum meritorium per se ac præcise sumptum, vel propter perseverantiam in bono merito, vel in fructu ejus, usque ad finem vitæ. Primum dici non potest, tum quia alias, omnes qui habent aliquem actum meritorium, statim fierent electi; non est enim major ratio de uno quam de alio; tum etiam quia alias mereretur homo perseverantiam in bono, quia ante perseverantiam mereretur electionem ad gloriam, ex qua necessario sequitur perseverantia; tum denique quia Concilium Tridentinum, sess. 6, docet justos non absolute mereri consecutionem gloriæ, sed sub conditione, si in gratia decesserint; ergo neque absolute possunt mereri electionem, neque etiam possunt mereri conditionem illam, id est, quod in gratia decedant; merito, scilicet, perfecto et infallibili, quod in aliquo actu reperitur; sed solum possunt ad illam conditionem cooperari perseverando, seu continuando bona opera cum divina gratia, et non peccando. Secundum etiam dici non potest, quia ad perseverandum gratis datur perseverantiæ donum, quod ab ipsa electione ducit originem, ut satis declaratum est.

Probatur eadem assertio ex Scriptura.

17. Atque ulterius ex divinis Scripturis multa sumi possunt in ejusdem rei confirmationem, quæ ab Augustino in adductis locis citantur, et a Prospero, qui huic sententiæ multum favet, lib. 4 de Vocat. Gent., cap. 7 et 8, alias 22 et 23. Sed hi Patres in illis testimoniis præcipuam vim faciunt, ex quibus probatur initium salutis, etiam ipsius fidei, esse ex Deo. Quæ testimonia recte concludunt contra Pelagianos, qui asserebant electionem divinam fundari in aliquo bono usu naturali liberi arbitrii; et ideo non tantum electionem ad gloriam, sed etiam ad omnia beneficia gratiæ, provenire dicebant ex aliquo humano merito. Contra Catholicos vero, qui ponunt meritum electionis ad gloriam, fundatum in aliqua priori gratia, non habent vim illa testimonia. Sunt autem alia quæ etiam ab Augustino afferuntur, in quibus ita divina Scriptura de electis loquitur, ut significet singulari Dei beneplacito fuisse a Deo dilectos et præelectos ad gloriam, non ob eorum merita prævisa, sed potius ab illa Dei dilectione manasse omnia beneficia gratiæ, quibus eis datum est ut gloriam meruerint. Hujusmodi sunt verba, quæ supra citavi, Matth. 24: *Propter electos breviabuntur dies illi*; et infra: *Ita ut in errorem inducantur, si fieri potest, etiam electi*; et Marcus, c. 13, addit quamdam reduplicationem, emphasim habentem: *Sed propter electos quos elegit*; et specialem Dei providentiam indicat, cum ait: *Nisi breviasset Dominus dies, non fuisset salva omnis caro, sed propter electos, quos elegit, breviabit illos*. Simile est illud Pauli ad Rom. 8: *Quis accusabit adversus electos Dei?* In quibus et similibus locis certum est electos simpliciter et absolute vocari, qui ad gloriam et beatitudinem sunt electi, juxta illud, 2 ad Tim. 2: *Omnia sustineo propter electos, ut et ipsi salutem consequantur, quæ est in Christo Jesu cum gloria celesti*; et ideo in citatis locis, de Christo veniente ad judicium dicitur: *Congregavit electos suos*. Dicuntur ergo simpliciter electi ex electione ad gloriam, quæ recte intelligitur in illis verbis Christi, Luc. 12: *Nolite timere pusillus grex, quia complacuit Patri vestro dare vobis regnum*. Tribuitur autem huic electioni in citatis locis, quod ratione ejus Deus peculiarem providentiam habet circa sic electos ut eos custodiat, et perseverare faciat; non est ergo hæc electio

ex præscientia perseverantiæ, sed potius est ratio ejus.

18. Quo sensu accommodatissime intelliguntur verba Christi, Joan. 10: *Vos non creditis, quia non estis ex ovibus meis; oves meæ vocem meam audiunt, et ego cognosco eas, et sequuntur me, et ego vitam æternam do eis, et non peribunt in æternum, et non rapiet eas quisquam de manu mea*. Quæ ultima verba sine dubio dicta sunt propter prædestinatos, qui infallibiliter salvabuntur, ut ex ipsis verbis constat. Et Augustinus, tract. 48, Chrysostomus, hom. 60, et omnes, ita exponunt. Non potest autem commode ad solam præscientiam referri, quod Christus ait: *Non rapiet eas quisquam de manu mea*, sed ad decretum voluntatis, et ad potestatem implendi illud, quæ nomine manus significatur. Indicavit ergo Christus in illis verbis peculiarem curam quam habet de illis ovibus, quas per æternam electionem singulari modo suas effecit; et ideo ita illas custodit, ut perire non sinat; ergo talis electio non est ex præscientia absoluta perseverantiæ futuræ, sed est origo illius. Sic etiam recte intelligitur illud Joann. 13: *Non de omnibus vobis dico, ego scio quos elegerim*. Præsertim juxta expositionem Augustini, tract. 59. Item illud Act. 13: *Crediderunt, quotquot præordinati erant in vitam æternam* (lib. de Præd. Sanct.). Et illud ad Rom. 8: *Iis qui secundum propositum vocati sunt sancti*; nam illud propositum nullum aliud melius intelligitur quam hæc æterna electio, a qua provenit, ut omnia electis cooperentur in bonum. Et juxta hanc electionem optime explicantur omnia quæ in illo cap. 8, 9 et 11, et ad Ephes., Paulus tractat. Quæ omnia nunc ex professo tractare operosum esset.

19. Denique facit illud Joan. 15: *Non vos me elegistis, sed ego elegeri vos*, quod non solum de electione ad Apostolatam, sed etiam de electione ad gloriam Augustinus sæpe intelligit. Quo sensu non de omnibus Apostolis qui tunc aderant (erat enim inter eos Judas), sed de iis tantum qui vere erant electi, locutus est Christus. Accommodari etiam potest quod ibidem Christus ait: *Sicut dilexit me Pater, et ego dilexi vos*. Loquitur enim Christus de se ut homine; est autem Christus homo, ut alibi Augustinus dixit, illustrissimum nostræ prædestinationis exemplar; sicut ergo ipse, ut homo, gratis est dilectus et electus ut esset filius Dei naturalis, ita et nos gratis dilecti et electi sumus ab ipso. Unde Chrysostomus, homil. 71 in Joann., ait in illis verbis:

Sic et ego dilexi vos, significasse Christum gratuitam dilectionem, ac si diceret (ait Chrysostomus): *Non enim vestris præcedentibus meritis debitum persolvi, sed ego incæpi*.

20. Possent in hujus rei confirmationem plura adduci, sed præsentis instituto hæc sufficere videntur, ut de hujus sententiæ maxima probabilitate constet, quam in hoc opere libenter defendo, non solum propter ea quæ adduxi, sed etiam quia est expressa sententia D. Thomæ 1 p., q. 23, art. 4, et frequentius recepta ab Scholasticis doctoribus; ac denique ne quis existimet ad evitandas phisicas prædeterminationes necessarium nobis esse, ab Augustino aut divo Thoma vel a communioribus sententiis, et in favorem divinæ gratiæ frequentius receptis, et in Scriptura sacra et Patribus sufficienter fundatis, ne transversum (ut aiunt) unguem recedere.

CAPUT XVII.

ACTUS SUPERNATURALES PRÆDEFINIRI A DEO, ETIAMSÌ NON PRÆDETERMINET PHYSICE LIBERUM ARBITRIUM AD ILLOS EFFICIENDOS.

1. *Varie sententiæ de prædefinitione actuum supernaturalium.* — Prius quam fundamentis contrariæ sententiæ satisfaciam, dicam de secundo puncto proposito, quia annexum est præcedenti; et, suppositis omnibus quæ dicta sunt in discursu operis, facile expediri potest. De prædefinitione igitur actuum supernaturalium duplex quæstio tractatur. Una est, an sit possibilis, salva eorum libertate; altera, an de facto prædefiniti sint. Circa priorem, nonnulli Theologi sentiunt omnino repugnare quod hi actus prædefiniti sint et maneant liberi, qui in suam sententiam afferunt Damascenum, Gregorium Nissenum, et alios Patres, præsertim Græcos, quos in superioribus adduximus. Qui generatim, et sine distinctione, negant Deum ea prædefinire quæ sunt in nobis; et rationem reddunt, quia non vult vim inferre nostræ libertati. In quam sententiam citari solent multi Scholastici antiqui. Sed illi nihil aliud docent, præter ea quæ supra retulimus; imo vix attingunt hanc quæstionem in eo sensu, in quo nunc tractatur. Ex modernis vero Scriptoribus, nonnulli illam defendunt, præsertim illi qui causam prædestinationis vel electionis ponunt ex parte nostra. Potest autem in hac sententia procedi ex variis fundamentis. Primo, ex